

22.02.2019 № 02-08/1/377

Бізнес-омбудсмену України

на № _____ від _____

Скарга**I. Контактна особа**

ПІБ: Передерій Наталія Олександрівна, посада: начальник управління правового забезпечення, електронна пошта: n.perederii@agrofond.gov.ua, телефон: моб. 093-709-83-77, роб. (044) 277-26-99, адреса м. Київ, вул. Очаківська/пров. Очаківський, буд. 5/6.

II. Інформація про юридичну особу

Назва юридичної особи: публічне акціонерне товариство «Аграрний фонд», код ЄДРПОУ 38926880, юридична адреса: м. Київ, вул. Б. Грінченка, 1, фактична адреса: м. Київ, вул. Очаківська/пров. Очаківський, буд. 5/6.

III. Правова підстава діяльності

Статут публічного акціонерного товариства «Аграрний фонд», затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 року №698.

IV. Орган державної влади чи посадова особа на яку подається скарга

Національне антикорупційне бюро України

V. Опис скарги

Публічне акціонерне товариство «Аграрний фонд» (далі – Товариство, ПАТ «Аграрний фонд») є провідним оператором аграрного сектору України. Товариство не використовує кошти з державного бюджету та провадить свою діяльність на комерційній основі. Метою діяльності Товариства є створення сприятливих умов для розвитку сільського господарства, функціонування ринку сільськогосподарської продукції, підтримки вітчизняного сільськогосподарського товаровиробника, а також одержання прибутку від провадження господарської діяльності відповідно до законодавства.

З моменту свого створення Товариство стабільно демонструє зростання показників прибутковості, протягом трьох років сплатило державі 211,5 млн грн. дивідендів, до державної казни сплачено 1,6 млрд грн податків, зборів та інших обов'язкових платежів. ПАТ «Аграрний фонд», чи не єдиний, здійснює підтримку фермерів та аграрних підприємств шляхом щорічних програм форвардних закупівель та обміну.

В той же час, Товариство занепокоєне ситуацією щодо безпідставного та безкінечного кримінального переслідування з боку детективів Національного антикорупційного бюро України упродовж останніх майже трьох років, що заважає нормальній господарській діяльності Товариства, дискредитує його керівництво та ставить під загрозу надходження коштів до бюджету.

Так, Національним антикорупційним бюро України проводиться досудове розслідування у кримінальних провадженнях:

№ 52016000000000284 від 11 серпня 2016 року за припущенням детективів, протягом 2015-2016 років службові особи ПАТ «Аграрний фонд» за попередньою змовою з невстановленими досудовим розслідуванням особами, зловживаючи своїм службовим становищем, вчинили розтрату майна ПАТ «Аграрний фонд» в особливо великих розмірах, шляхом купівлі бізнес-центру «Очаківський», в якому на даний час розміщено Товариство, що підпадає під ознаки кримінального правопорушення, передбаченого ч. 5 ст. 191 КК України;

№ 52018000000000978 від 09 жовтня 2018 року за версією детективів - службовими особами ПАТ «Аграрний фонд» у змові з юридичними особами, що входять до групи компаній Group DF вчинено кримінального правопорушення, передбаченого ч. 5 ст. 191 КК України. Дане кримінальне провадження стосується господарської діяльності пов'язаної з поставкою та реалізацією вітчизняних мінеральних добрив.

І. Щодо кримінального провадження № 52016000000000284 від 11 серпня 2016 року.

Вважаємо, що під час вказаного досудового розслідування Національним антикорупційним бюро України були здійснені такі порушення.

1. Безпідставне відкриття кримінальної справи.

Ухвалою слідчого судді Солом'янського районного суду міста Києва від 29 листопада 2016 року задоволено клопотання детектива Національного бюро Третього відділу детективів Третього підрозділу детективів Головного підрозділу детективів НАБ України Іванченка М.Ю. погоджене заступником керівника Спеціалізованої антикорупційної прокуратури Генеральної прокуратури Кривенком В.В. про надання тимчасового доступу до речей і документів, на підставі матеріалів кримінального провадження, зареєстрованого в Єдиному реєстрі досудових розслідувань за № 52016000000000284 від 11.08.2016 за ознаками злочину, передбаченого ч. 5 ст. 191 КК України.

За міркуванням слідчого, які викладені у клопотаннях про тимчасовий доступ до речей і документів у вказаному провадженні: ПАТ «Аграрний фонд» повинно було стати учасником інституту спільного інвестування АТ «ЗНВКІФ «Будагрокапітал», який не володіє реальними активами та діяльність якого не відповідає меті діяльності ПАТ «Аграрний фонд», шляхом придбання простих іменних акцій АТ «ЗНВКІФ «Будагрокапітал» за завищеною ціною. В подальшому, вказані кошти повинні були бути перераховані і якості позики підприємству, засновником якого є АТ «ЗНВКІФ «Будагрокапітал», та витрачені

на придбання будинку за адресою: м. Київ, вул. Очаківська/пров. Очаківський, 5/6 за завищеною ціною. Після чого, частина грошових коштів отриманих за придбання будинку за зазначеною адресою повинні були перераховуватися на суб'єкти підприємницької діяльності з ознаками фіктивності, для подальшого обготівкування та заволодіння.

Зазначена позиція ґрунтується на припущеннях та міркуваннях детектива та не підтверджується жодним фактом виходячи з наступного.

По-перше, Міністерство аграрної політики та продовольства України виконує функції управління корпоративними правами, що належать державі у статутному капіталі ПАТ «Аграрний фонд».

26 січня 2016 року Першим заступником Міністра аграрної політики та продовольства України затверджений Фінансовий план Товариства на 2016 рік.

Окремо статтею 3310/4 «Витрати на інвестиційну діяльність» розділу III «Рух грошових коштів» Фінансового плану на 2016 рік було передбачено за I квартал 2016 року інвестиції в сумі 500 000 000,00 грн. Товариство подало Звіт про виконання фінансованого плану за I квартал 2016 року, у якому в статті 3280/3 «Витрати на інвестиційну діяльність» розділу III «Рух грошових коштів (за прямим методом)» відзвітувало про використання грошових коштів на інвестиційну діяльність у першому кварталі, із запланованих 500 000 000,00 лише 145 672 000,00 грн.

Таким чином, витрати Товариства на інвестиційну діяльність були здійснені відповідно до затвердженого фінансового плану на 2016 рік.

По-друге в ході досудового розслідування Товариством долучено до матеріалів кримінального провадження документи, що спростовують міркування детектива, зокрема:

аудиторський звіт ТОВ «Бентамс Аудит» про фактичні результати виконання узгоджених процедур від 2016 року.

У вказаному звіті аудиторська фірма дійшла до висновку, що керівництво підприємства ефективно використовувало ресурси, що відображає проведений аналіз. Придбання будівлі здійснено виходячи з міркувань досягнення ефективності інвестицій шляхом економії грошових коштів по витратах на оренду для основної діяльності ПАТ «Аграрний фонд» і така операція з придбання вказаного нежитлого будинку ТОВ «Ардіс фінанс» відповідає нормам чинного законодавства та є економічно вигідною.

звіт про незалежну оцінку вартості нежитлого будинку (літ. А) загальною площею 3849,10 кв. м., що розташований за адресою: м. Київ, вул. Очаківська/Очаківський провулок, буд. 5/6, складений 25.02.2016 ТОВ «МКК-Оцінка» (далі – Звіт), та на який складено Рецензію державного науково-дослідного експертно-криміналістичного центру від 02.03.2016 № 19/12-3/11 та Рецензію ГО «Всеукраїнське об'єднання «Українське товариство оцінювачів» (лист № 23-ЕР від 24.01.2017) забезпечену Фондом державного майна України.

Згідно Звіту ринкова вартість нежилого будинку (літ. А) загальною площею 3849,10 кв. м., що розташований за адресою: м. Київ, вул. Очаківська/Очаківський провулок, буд. 5/6 станом на 25.02.2016 р. складає 150 475 178,00 гривень в форматі, що враховує ПДВ. При цьому, вартість вказаного нерухомого майна згідно договору купівлі-продажу складала 143 550 000,00 гривень з урахуванням ПДВ, тобто Товариство придбало вказану будівлю за ціною нижче ринкової.

наказ Мінагрополітики від 27.01.2014 № 44 «Про створення дочірнього підприємства «Агрофонд-зерно» публічного акціонерного товариства «Аграрний фонд» та наказ Мінагрополітики від 13.02.2014 № 73 «Про створення дочірнього підприємства «Агрофінфонд» публічного акціонерного товариства «Аграрний фонд» (відповідно до припущень детектива саме через ці «фіктивні» юридичні особи мали виводитись кошти).

звіти незалежних аудиторів ТОВ «Бейкер Тіллі Україна» та ТОВ «БДО» роки відповідно до яких діяльність Товариства за 2016-2017 роки є прибутковою, а усі здійсненні інвестиції мають відображення в доходній частині;

звіти Державної фінансової інспекції та Державної аудиторської служби України за 2016-2017 роки.

Таким чином, враховуючи зазначене, спростовуючи доводи та помилкові міркування детективів НАБУ, які здійснюють досудове розслідування у вказаному кримінальному провадженні, службові особи ПАТ «Аграрний фонд» не вчиняли розтрату майна, а навпаки здійснювали економію коштів Товариства.

Наведені вище аргументи беззаперечно свідчать про відсутність самої події такого правопорушення, як розтрата посадовими особами ПАТ «Аграрний фонд» майна чи коштів Товариства (частина 5 статті 191 Кримінального кодексу України), відповідне кримінальне провадження за № 5201600000000284 підлягає закриттю.

2. Безпідставне затягування досудового розслідування та процесуальні зловживання.

В ході досудового розслідування детективами НАБУ здійснювалися усі можливі слідчі дії, а саме:

багаторазові тимчасові доступи до речей і документів, що знаходяться у володінні ПАТ «Аграрний фонд» та підприємств його корпоративної структури (в грудні 2016 року, лютому 2017 року, листопаді 2018 року, лютому 2019 року) за результатами яких вилучені: копії особових справ; оригінали кадрових наказів; копії протоколів бюджетної комісії; оригінали договорів, що укладалися ПАТ «Аграрний фонд» з ТОВ «КУА «Довіра», ПАТ «Аграрний фонд» з ТОВ «ФК «Фінцентр», ПАТ «Аграрний фонд» з ТОВ «Ардіс фінанс»; копії внутрішніх документів та інші документи, що можуть стосуватися розслідування;

допити працівників Товариства та підприємств його корпоративної структури;

постійні листи-вимоги надати документи, які вже наявні у детективів;

01 вересня 2017 року проведено обшук нежитлового будинку за адресою: м. Київ, вул. Очаківська, 5/6 та вилучено технічну документацію по будівлі, договори підряду тощо.

Таким чином, детективами НАБУ здійснено усі можливі слідчі дії, вилучено усі необхідні документи для розслідування справи, **проте до цього часу проводяться слідчі (розшукові) дії, здійснюються обшуки та тимчасові доступи до речей і документів ПАТ «Аграрний фонд» та незаконно ініціюються різного роду перевірки, що в свою чергу негативно впливає на діяльність Товариства.** При цьому, Товариство всебічно співпрацює зі слідством та за кожною законною вимогою надає вичерпний перелік документів.

Крім того, незважаючи на те, що предмет досудового розслідування у вказаному кримінальному провадженні становить придбання нежитлової будівлі у 2016 році, 05.02.2018 року на адресу Товариства надійшла вимога № 0433-142/4815 від старшого детектива НАБУ Д. Моторного, якою останній вимагав від посадових осіб Товариства надати укладені протягом 2014-2015 років форвардні договори з більш ніж 90 контрагентами.

Така вимога не лише жодним чином не стосується предмету досудового розслідування у кримінальному провадженні, а й фактично демонструє намагання органу досудового розслідування знайти хоч якісь підтвердження порушення законодавства посадовими особами Товариства.

Разом з тим, така вимога є тиском на посадових осіб Товариства та свідчить про безперспективність досудового розслідування.

Як передбачено ч.1 ст. 284 КПК України кримінальне провадження закривається, зокрема, якщо: встановлена відсутність в діянні складу кримінального правопорушення; не встановлені достатні докази для доведення винуватості особи в суді і вичерпані можливості їх отримати.

Разом із тим, ст. 28 КПК України встановлено, що під час кримінального провадження кожна процесуальна дія або процесуальне рішення повинні бути виконані або прийняті в розумні строки. Розумними вважаються строки, що є об'єктивно необхідними для виконання процесуальних дій та прийняття процесуальних рішень. Проведення досудового розслідування у розумні строки забезпечує прокурор. Кожен має право, щоб обвинувачення щодо нього в найкоротший строк або стало предметом судового розгляду, або щоб відповідне кримінальне провадження щодо нього було закрито.

З огляду на те, що розумний строк для здійснення досудового розслідування кримінального провадження № 5201600000000284, закінчився та жодній особі не було повідомлено про підозру, вказане кримінальне провадження підлягає закриттю.

II. Щодо кримінального провадження № 52018000000000978 від 09 жовтня 2018 року.

Підставою для відкриття вказаного кримінального провадження стало придбання ПАТ «Аграрний фонд» у ТОВ «Статус – Трейд» мінеральних добрив, подальше їх пакування, доставка та зберігання, факт отримання у 2017 році ПАТ «Аграрний фонд» кредиту у державному АБ «Укргазбанк», а також припущення детективів, що вказані мінеральні добрива фактично не знаходяться у місцях їх зберігання.

Вважаємо, що вказане кримінальне провадження відкрито безпідставно з огляду на наступне.

По перше підприємницька діяльність в системі ринкової економіки передбачає необхідність фінансування такої діяльності. Окрім початкового (статутного) капіталу джерелом фінансуванні підприємницької діяльності може бути кредит. І це також прямо передбачено законодавством (ст. 1054 Цивільного кодексу України), а отже не є злочином.

Крім того, Товариство отримало усі погодження органу управління Товариства та державних органів передбачених законодавством для отримання кредиту, а саме: лист Мінфіну від 11 вересня 2018 року № 12010-19/2-10/23735, накази Мінагрополітики від 16 серпня 2018 року № 407 «Деякі питання діяльності публічного акціонерного товариства «Аграрний фонд», від 31 серпня 2018 року № 424 «Про погодження умов кредиту, передбаченого кредитним договором між публічним акціонерним товариством «Державний експортно-імпорتنний банк України» та публічним акціонерним товариством «Аграрний фонд», від 02 серпня 2018 року № 366 «Про погодження умов кредиту, передбаченого генеральним кредитним договором між публічним акціонерним товариством акціонерним банком «Укргазбанк» та публічним акціонерним товариством «Аграрний фонд», від 13 серпня 2018 року № 388 «Щодо деяких питань укладання генерального кредитного договору між публічним акціонерним товариством акціонерним банком «Укргазбанк» та публічним акціонерним товариством «Аграрний фонд», від 13 вересня 2018 року № 449 «Деякі питання діяльності публічного акціонерного товариства «Аграрний фонд» (додаються).

По друге, весь заявлений ПАТ «Аграрний фонд» асортимент мінеральних добрив є в наявності і зберігається майже на 70 складах по всій території України. Підтвердженням наявності мінеральних добрив на складах є те, що вказані мінеральні добрива передані в заставу державному акціонерному банку «Укргазбанк». Також зазначена інформація відображена в річному Аудиторському звіті за 2017 рік.

Відповідно до умов договорів застави, кредитор (АБ «Укргазбанк») щомісячно здійснює фактичну перевірку наявності мінеральних добрив, та має відповідні підтвердження.

По третє, за останні два квартали вартість мінеральних добрив вже зросла на 15%, а прогнозована рентабельність операції після завершення посівної складе до 25% річних.

ПАТ «Аграрний фонд» у 2018-му році суттєво змінило структуру активів, реалізація мінеральних добрив в тоннажі зросла на 720% в результаті чого відбулось зростання прибутку Товариства на 55%.

Порушення, що були здійсненні під час досудового розслідування.

Під час досудового розслідування у кримінальному провадженні старшим детективами Національного антикорупційного бюро України, які входять до групи слідчих, проведено обшук приміщення, яке займає ПАТ «Аграрний фонд», код ЄДРПОУ 38926880, за адресою: м. Київ, вулиця Очаківська, будинок 5/6 / провулок Очаківський, будинок 5/6, що належить на праві власності ТОВ «АРДІС ФІНАНС», код ЄДРПОУ 40098015.

У ході обшуку детективами Національного антикорупційного бюро України було грубо порушено вимоги Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод та Кримінального процесуального кодексу України (надалі – КПК України), а також були вчиненні діяння, які, на думку ПАТ «Аграрний фонд», мають ознаки кримінального правопорушення, що полягають у наступному.

По-перше, детективами та озброєними спецпризначенцями Національного антикорупційного бюро України було повністю заблоковано входи та виходи з нежитлової адміністративної будівлі, яка належить на праві власності ТОВ «АРДІС ФІНАНС» та тільки частина якої використовується ПАТ «Аграрний фонд».

Так, відповідно до ухвали слідчого судді Солом'янського районного суду міста Києва Сеніна В.Ю. від 16.01.2019 у справі № 760/1020/19 надано дозвіл на проведення обшуку у адміністративних та господарських будівлях, які перебувають у фактичному володінні публічного акціонерного товариства «Аграрний фонд».

На початку проведення обшуку детективу НАБ України було надано для ознайомлення договір оренди між ТОВ «АРДІС ФІНАНС» та ПАТ «Аграрний фонд», відповідно до якого ПАТ «Аграрний фонд» орендує частину приміщення вказаної в ухвалі будівлі.

Незважаючи на це, детективами не було дозволено прохід через центральний вхід, а також до інших поверхів адміністративної будівлі (1-го, 2-го та -1-го), які не використовуються ПАТ «Аграрний фонд», що призвело до перешкоджання здійснення господарської діяльності інших підприємств, які користуються приміщеннями на підставі договорів оренди.

При цьому, законних підстав для обмеження доступу до приміщень співробітникам інших підприємства детективи не мали. Вказані дії призвели до того, що співробітники ПАТ «Аграрний фонд» та інших компаній залишилися на вулиці при мінусовій температурі повітря та не змогли приступити до своєї трудової діяльності. Інші особи, які залишились у приміщенні, обмежені детективами у праві на вільне пересування, не могли вийти з нього, деякі з них сиділи декілька годин під дулами зброї разом з спецпризначенцями.

Під час обшуку були присутні працівники управління спеціальних операцій НАБУ із вогнепальною зброєю, необхідність залучення яких є необґрунтована.

Залучення детективами озброєних співробітників управління спеціальних операцій НАБУ для проведення обшуку офісного приміщення, де працюють звичайні люди, носило провокативний характер та було зроблено навмисно, з метою здійснення морального тиску, залякування співробітників підприємства, приниження їх гідності та дискредитації Товариства.

По-друге, групою детективів застосовано необґрунтований процесуальний примус до співробітників ПАТ «Аграрний фонд», яких примусово з 14:05 год. до приблизно 19:00 год. на власний розсуд було позбавлено свободи та поміщено групами в декілька приміщень ПАТ «Аграрний фонд».

Затримані особи не перешкоджали проведенню обшуку та детективи НАБ України не мали наміру проводити допити цих осіб. Необхідності в затриманні співробітників компанії на час проведення обшуку не існувало.

Представниками ПАТ «Аграрний фонд» було повідомлено детективів, що співробітники компанії примусово утримуються за невинуватих обставин, та подальше їх утримання не є обґрунтованим, та таким, що відповідає загальним принципам кримінального провадження. На вимоги представників ПАТ «Аграрний фонд» звільнити вказаних осіб та відпустити їх додому, детективи відмовляли. Лише о 19:00 год. співробітники були звільнені.

Вказаними діями детективами порушено положення ст. 2 КПК України відповідно до якої завданнями кримінального провадження є захист особи, суспільства та держави від кримінальних правопорушень, охорона прав, свобод та законних інтересів учасників кримінального провадження, а також забезпечення швидкого, повного та неупередженого розслідування і судового розгляду з тим, *щоб жодна особа не була піддана необґрунтованому процесуальному примусу* і щоб до кожного учасника кримінального провадження була застосована належна правова процедура.

Разом з тим ст. 12 КПК України передбачено, що під час кримінального провадження ніхто не може бути обмеженим у здійсненні права на вільне пересування в інший спосіб через підозру або обвинувачення у вчиненні кримінального правопорушення інакше як на підставах та в порядку, передбачених цим кодексом.

Крім того, частиною п'ятою вищезазначеної статті передбачено, що затримання особи, взяття її під варту або обмеження в праві на вільне пересування в інший спосіб під час кримінального провадження, здійснене за відсутності підстав або з порушенням порядку, передбаченого цим Кодексом, тягне за собою відповідальність, установлену законом.

По-третє, обшук проводився детективами у нічний час, починаючи з 07 лютого 2019 року (почався о 14 год. 04 хв.) до 09 лютого 2019 року

(закінчився о 05 год.00 хв.), при цьому підстав для невідкладності та продовження обшуку аж на дві ночі підряд не було.

Як передбачено ч. 4 ст. 223 КПК України, проведення слідчих (розшукових) дій у нічний час (з 22 до 6 години) не допускається, за винятком невідкладних випадків, коли затримка в їх проведенні може призвести до втрати слідів кримінального правопорушення чи втечі підозрюваного.

У відповідності до положень ч. 2 ст. 236 КПК України обшук житла чи іншого володіння особи на підставі ухвали слідчого судді повинен відбуватися в час, коли заподіюється найменша шкода звичайним заняттям особи, яка ними володіє, якщо тільки слідчий, прокурор не вважатиме, що виконання такої умови може істотно зашкодити меті обшуку.

Разом із тим, детективом НАБ України в протоколі обшуку ніяким чином не обґрунтовано невідкладну необхідність проведення обшуку у нічний час та як саме затримка у проведенні обшуку могла призвести до втрати слідів кримінального правопорушення.

Що заважало детективам НАБ України зупинити проведення обшуку у нічний час та продовжити його зранку наступного дня, не зрозуміло. При цьому, як зазначено у протоколі обшуку, близько 08 год. 08.02.2019, відшукання та вилучення речей та документів завершилось.

Разом із тим, у разі належної організації та підготовки до проведення слідчої дії, детективи НАБ України могли би завершити відшукання речей та документів ще 07.02.2019, та, оголосивши перерву у проведенні обшуку, наступного дня відновити проведення слідчої дії та належним чином здійснити огляд та опис всіх вилучених документів.

Натомість, детективи вирішили завершити обшук тільки тоді, коли справа дійшла до неможливості проведення огляду та опису вилучених документів, вказавши причиною такої неможливості те, що обшук триває другу добу, всі учасники слідчої дії виснажились, оскільки темна пора доби, кінець робочого тижня і є необхідність в дотриманні прав учасників слідчої дії, невідкладності у проведенні вказаної слідчої дії немає. З огляду на це старшим детективом було прийнято рішення про опечатування папок-швидкозшивачів з метою доставлення в приміщення Національного антикорупційного бюро України для подальшого детального огляду, коли це стане можливо.

При цьому у протоколі обшуку не зазначено, коли стане можливим огляд вилученого майна під час обшуку.

Іншими словами, детективи НАБ України вважають, що проводити слідчі дії у нічний час та порушувати права осіб, які приймали участь у слідчій дії, обмежуючи їх право на звичайні заняття, не потребує обґрунтування такої невідкладної необхідності, і є звичайною практикою детективів НАБ України. А у разі, якщо питання стосується огляду та опису вилучених документів детективами, тобто здійснення їхніх обов'язків, то в цьому відсутня невідкладна необхідність, а документи можуть бути оглянуті та описані тоді, коли детективи вважатимуть це за можливе.

Такі дії співробітників НАБ України порушують вимоги ст.ст. 8, 9, 223, 236 КПК України, а також ч. 1 ст. 3 Закону України «Про Національне антикорупційне бюро України», якою визначено основними принципами діяльності Національного бюро, зокрема, верховенства права, повага та дотримання прав і свобод людини і громадянина, законність.

По-четверте, детективи вийшли за межі наданих їм ухвалою про обшук повноважень, бо вилучили речі і документи, які очевидно не мають значення до кримінального провадження № 52018000000000978.

При обшуку слідчий, прокурор має право оглядати і вилучати документи, тимчасово вилучати речі, **які мають значення для кримінального провадження** (ч. 7 ст. 236 КПК України).

Обшук проводиться з метою виявлення та фіксації відомостей про обставини вчинення кримінального правопорушення, відшукування знаряддя кримінального правопорушення або майна, яке було здобуте у результаті його вчинення, а також встановлення місцезнаходження розшукуваних осіб (ч. 1 ст. 234 КПК України).

При проведенні обшуку детективи не сприймали зауважень про порушення зазначених вимог закону, і лише відсилали до права занесення таких зауважень до протоколу обшуку. Про те, що речі та документи, які відшукувались та оглядались під час обшуку, не відносяться до кримінального провадження, багаторазово заявлялось під час проведення слідчої дії. Але детективи реагували тим, що мають право вилучати будь-які речі, які вважають за необхідне.

Детективи явно вийшли за межі наданих їм ухвалою про обшук повноважень, бо вилучили речі і документи, які очевидно не до кримінального провадження № 52018000000000978. Згодом з'ясувалось, що зловживаючи правом на обшук, детективи прийшли збирати докази одразу по двох провадженнях – 52018000000000978 та 52016000000000284. При цьому розуміючи, що ці речі і документи точно не мають відношення до кримінального провадження, в якому детективи прийшли проводити обшук, вони зазначали це майно у протоколі обшуку як тимчасово вилучене.

Для оцінки законності таких дій детективів слід пам'ятати вимоги ч. 2 ст. 167 КПК України, згідно з якою тимчасово вилученим може бути майно у вигляді речей, документів, грошей тощо, **щодо яких є достатні підстави вважати**, що вони: 1) підшукані, виготовлені, пристосовані чи використані як засоби чи знаряддя вчинення кримінального правопорушення та (або) зберегли на собі його сліди; 2) призначалися (використовувалися) для схилення особи до вчинення кримінального правопорушення, фінансування та/або матеріального забезпечення кримінального правопорушення або винагороди за його вчинення; 3) є предметом кримінального правопорушення, у тому числі пов'язаного з їх незаконним обігом; 4) одержані внаслідок вчинення кримінального правопорушення та/або є доходами від них, а також майно, в яке їх було повністю або частково перетворено.

Статтею 98 КПК визначено, що речовими доказами є матеріальні об'єкти, які були знаряддям вчинення кримінального правопорушення, зберегли на собі його сліди або містять інші відомості, які можуть бути використані як доказ факту чи обставин, що встановлюються **під час кримінального провадження**, в тому числі предмети, що були об'єктом кримінально протиправних дій, гроші, цінності та інші речі, набуті кримінально протиправним шляхом або отримані юридичною особою внаслідок вчинення кримінального правопорушення.

Документи є речовими доказами, якщо вони містять ознаки, зазначені в частині першій цієї статті.

Вилучені речі і документи не можуть бути тимчасово вилученим у кримінальному провадженні № 52018000000000978, бо вони не відповідають наведеним у ч. 2 ст. 167, ст. 98 та ч. 7 ст. 236 КПК України критеріям.

Вказане порушення підтверджується ухвалою слідчого судді Солом'янського районного суду міста Києва від 14 лютого 2019 року у справі № 760/4308/19.

По-п'яте, були вилучені оригінали кредитних договорів, договорів застави, господарських договорів, фінансової документації, що фактично паралізує діяльність ПАТ «Аграрний фонд» в частині виконання договорів на поставку, зберігання мінеральних добрив, та призводить до нанесення особливо великих збитків державному підприємству ПАТ «Аграрний фонд».

Відповідно до статті 1 Протоколу № 1 до Європейської Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод кожна фізична або юридична особа мають право володіти своїм майном. Ніхто не може бути позбавлений своєї власності інакше як в інтересах суспільства і на умовах, що передбачені законом і загальними принципами міжнародного права.

Згідно зі ст. 16 КПК України позбавлення або обмеження права власності під час кримінального провадження здійснюється лише на підставі вмотивованого судового рішення, ухваленого в порядку, передбаченому КПК України.

Так, в ухвалі слідчого судді від 16.01.2019 про обшук зазначено, що метою вказаної слідчої дії визначено відшукування і вилучення речей та документів (договорів поставки, застави договорів зберігання, підряду та ін. документів).

Разом із тим, всупереч відсутньому дозволу слідчого судді в ухвалі від 16.01.2019 на відшукування та вилучення документів ПАТ «Аграрний фонд» в оригіналах, документи вилучені слідством саме в оригіналах, тобто, відповідно до приписів ч. 7 ст. 236 КПК України, після їх вилучення набули статусу тимчасово вилученого майна.

Крім того, як передбачено ч. 9 ст. 9 Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» копії первинних документів та реєстрів бухгалтерського обліку можуть бути вилучені у підприємства лише за рішенням

відповідних органів, прийнятим у межах їх повноважень, передбачених законами. Обов'язковим є складання реєстру документів, що вилучаються у порядку, встановленому законодавством.

Вилучення оригіналів таких документів та реєстрів забороняється, крім випадків, передбачених кримінальним процесуальним законодавством.

Незважаючи на вказані вище норми Закону, детективами не лише вилучено оригінали документів, а й навіть не складено їх повний опис, з огляду на власну неспроможність організувати проведення обшуку відповідно до положень кримінального процесуального законодавства.

Крім того, необхідно зауважити, що ПАТ «Аграрний фонд» своєчасно подає консолідовану фінансову звітність, складає, а Кабінет Міністрів України затверджує у встановленому законодавством порядку фінансові плани Товариства, успішно щорічно проходить незалежний аудит, який здійснюється за погодженням з органом управління Товариства, а також аудити, які проводяться Державною аудиторською службою України. Жодних зауважень, претензій з боку вказаних установ, які стосуються обставин укладання договорів з придбання та реалізації мінеральних добрив, їхнього зберігання, їх наявності, пакування та транспортування не має, ціна угод є обґрунтованою.

Лише детективи НАБ України ані в даному кримінальному провадженні, ані в провадженні за № 52016000000000284 не вважають за необхідне брати до уваги дані, які містяться в незалежних аудиторських звітах, проведених відповідно до чинного законодавства України, висновках про вартість майна (що є в розпорядженні детективів) та які вказують на відсутність порушень законодавства при укладенні договорів.

Усе вищевказане свідчить, що детективи НАБ України по тим чи іншим причинам упереджено ставляться до розслідування вказаних кримінальних проваджень, будь-яка господарська операція розцінюється як «злочинна схема».

Протягом майже трьох років, не зважаючи на співпрацю ПАТ «Аграрний фонд» з НАБУ та надання всіх запитуваних документів, детективи відверто тероризують компанію, чинять тиск на співробітників, керівництво ПАТ «Аграрний фонд», дискредитують імідж та репутацію керівників компанії перед банками, державними установами, контрагентами та підривають діяльність компанії.

Разом з цим зазначаємо, що відповідно до Закону України «Про Національне антикорупційне бюро України» завданням Національного бюро є протидія кримінальним корупційним правопорушенням, які вчинені вищими посадовими особами, уповноваженими на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, та становлять загрозу національній безпеці. Таким чином господарська діяльність ПАТ «Аграрний фонд» не відноситься до підслідності Національного антикорупційного бюро України.

Крім того, частиною п'ятою статті 216 Кримінального процесуального кодексу України встановлено, що детективи Національного антикорупційного бюро України здійснюють досудове розслідування злочинів, передбачених зокрема статтею 191 (стосовно працівників юридичних осіб публічного права) ККУ.

Зазначаємо, що Товариство є юридичною особою **приватного права** створеною відповідно до частини третьої статті 167 Цивільного кодексу України.

Водночас повідомляємо, що за підсумками 2018 року дохід ПАТ «Аграрний фонд» склав 6,9 млрд грн, чистий прибуток - 147 млн грн. Виконання фінансового плану Товариства в частині чистого прибутку становить 101%. В 2018 році Товариство сплатило податків, зборів та обов'язкових платежів на суму 1,63 млрд грн, в тому числі податок на додану вартість - 1,5 млрд грн.

Таким чином, не зрозумілою є увага Національного антикорупційного бюро України до прибуткового суб'єкта господарювання, за кошти якого утримується і Національне антикорупційне бюро України.

VI. Шляхи виправлення ситуації Бізнес – омбудсменом

1. Провести перевірку законності дій детективів Національного антикорупційного бюро України.

2. Рекомендувати Національному антикорупційному бюро України:

- закрити кримінальне провадження № 52016000000000284 від 11.08.2016 за ознаками кримінального правопорушення, передбаченого ч.5 ст.191 КК України;

- закрити кримінальне провадження № 52018000000000978 від 09.10.2018 за ознаками кримінального правопорушення, передбаченого ч. 5 ст. 191 КК України;

- вжити заходів щодо поновлення порушених прав ПАТ «Аграрний фонд» та притягнення до відповідальності детективів Національного антикорупційного бюро України, якими порушено положення законодавства під час здійснення слідчих дій в кримінальних провадженнях № 52018000000000978 від 09.10.2018 та № 52016000000000284 від 11.08.2016.

3. Привернути увагу Президента України та Прем'єр-міністра України до розгляду справи.

4. Привернути увагу громадськості та засобів масової інформації до вказаної ситуації через публікацію Ваших звітів.

VII. Здійснення дій під час вирішення питання самостійно

Товариством та його представниками неодноразово направлялись скарги, клопотання листи, звернення щодо вказаних кримінальних проваджень, а саме (додаються):

у кримінальному провадженні № 52016000000000284 від 11.08.2016:

- звернення до керівника Спеціалізованої антикорупційної прокуратури Генеральної прокуратури України Холодницького Н.І. (направлене адвокатом Банчуком М.В. та прийняте НАБУ відповідно до повідомлення від 20.02.2017 № 043-252/6583 (додається);

- клопотання про закриття кримінального провадження від 11.09.2017 № 39 до керівника Спеціалізованої антикорупційної прокуратури-заступнику Генерального прокурора України Холодницького Н.І.;

- клопотання про закриття кримінального провадження від 28.02.2018 до керівника Спеціалізованої антикорупційної прокуратури-заступнику Генерального прокурора України Холодницького Н.І.;

- клопотання про закриття кримінального провадження від 17.09.2018 до керівника Спеціалізованої антикорупційної прокуратури-заступнику Генерального прокурора України Холодницького Н.І.;

- скарга на недотримання розумних строків під час досудового розслідування (в порядку статті 308 КПК України) від 16.10.2018 № 59 до керівника Спеціалізованої антикорупційної прокуратури-заступнику Генерального прокурора України Холодницького Н.І.

- лист стосовно виконання процесуальних дій детективом НАБУ Іванченком М.Ю. прокурору, уповноваженому здійснювати процесуальне керівництво у кримінальному провадженні від 06.11.2018 № 48;

у кримінальному провадженні № 52018000000000978 від 09.10.2018
звернення до заступника Генерального прокурора - керівника Спеціалізованої антикорупційної прокуратури Генеральної прокуратури України Холодницького Н.І. від 19.02.2019 № 02-08/2/306;

- повідомлення про вчинені кримінальні правопорушення, передбачені ч. 3 ст. 206, та ч.3 ст.365 КК України направлене до Державного бюро розслідувань листом від 22.02.2019 № 02-08/2/376;

- звернення до Президента України щодо захисту Товариства направлене листом від 21 лютого 2019 № 02-08/1/356;

- звернення до Прем'єр-міністра України щодо захисту Товариства направлене листом від 21 лютого 2019 № 02-08/1/355;

- звернення голови правління ПАТ «Аграрний фонд» до Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини щодо поновлення порушених прав працівників ПАТ «Аграрний фонд» та притягнення до відповідальності детективів Національного антикорупційного бюро України, якими проводився

обшук у кримінальному провадженні № 52018000000000978 від 09.10.2018 на 5 арк.

Додатки:

1. Копія Ухвали від 29.11.2016 №1-кс/760/15562/16 на 3 арк.
2. Копія протоколу тимчасового доступу до речей і документів від 09.12.2016 на 5 арк.
3. Клопотання від 15.12.2016 на 9 арк.
4. Копія Ухвали від 08.02.2017 № 1-кс/760/2426/17 на 4 арк.
5. Копія Ухвали від 07.08.2017 №760/13559/17 на 3 арк.
6. Копія Ухвали від 05.10.2018 №760/25358/18 на 2 арк.
7. Копія листа ПАТ «Аграрний фонд» від 02.11.2018 №02-08/1/2159 на 2 арк.
8. Копія листа ПАТ «Аграрний фонд» від 06.11.2018 №02-08/1/2174 на 3 арк.
9. Копія листа Національного антикорупційного бюро України від 07.12.2018 №0435-142/45544.
10. Копія листа Національного антикорупційного бюро України від 07.12.2018 №0435-142/45548.
11. Копія листа ПАТ «Аграрний фонд» від 21.12.2018 №02-08/2/2566 на 3 арк.
12. Копія листа ПАТ «Аграрний фонд» від 21.12.2018 №02-08/2/2567 на 3 арк.
13. Копія листа ПАТ «Аграрний фонд» від 16.04.2018 №02-08/1/581 на 3 арк.
14. Копія листа Міністерства аграрної політики та продовольства України від 06.04.2018 №37-31-13/10850.
15. Копія листа Генеральної прокуратури України від 14.03.2018 №06-18887-16.
16. Копія листа ПАТ «Аграрний фонд» від 03.10.2018 №02-08/2/1788 на 4 арк.
17. Копія Наказу Міністерства аграрної політики та продовольства України від 27.01.2014 №44.
18. Копія Наказу Міністерства аграрної політики та продовольства України від 13.02.2014 №73.
19. Копія листа головного підрозділу НАБУ від 05.02.2018 № 0433-142/4815 на 4 арк.
20. Копія листа від 19.02.2018 № 02-08/2/303 на 3 арк.
21. Копія Протоколу тимчасового доступу до речей і документів від 18.02.2019 на 4 арк.
22. Копія Фінансового плану підприємства на 2016 рік на 17 арк.
23. Копія Звіту про виконання фінансового плану ПАТ «Аграрний фонд» за 2016 рік на 17 арк.
24. Копія листа Фонду державного мана України від 31.01.2017 №10-58-1812 на 2 арк.
25. Копія Рецензії на Звіт про незалежну оцінку вартості нежитлого будинку загальною площею 3 849,10 кв.м, що розташований за адресою: м. Київ, вул. Очаківська/ Очаківський провулок, бу. №5/6 від 02.03.2016 №19/12-3/11 на 3 арк.
26. Копія Звіту про незалежну оцінку вартості нежитлого будинку загальною площею 3 849,10 кв.м, що розташований за адресою: м. Київ, вул.Очаківська/ Очаківський провулок, бу. №5/6 на 105 арк.
27. Копія аудиторського звіту про фактичні результати виконання узгоджених процедур на 62 арк.
28. Копія консолідованої фінансової звітності ПАТ «Аграрний фонд» за рік, що закінчився 31 грудня 2017 року, разом зі звітом незалежних аудиторів на 27 арк.
29. Копія аудиторського звіту за результатами державного фінансового аудиту діяльності публічного акціонерного товариства «Аграрний фонд» за період з 01.01.2016 по 30.06.2018 від 24.09.2018 №07-23/5 на 33 арк.
30. Копія консолідованої фінансової звітності ПАТ «Аграрний фонд» за рік, що закінчився 31 грудня 2016 року та звіт незалежного аудитора на 27 арк.

31. Копія листа ПАТ «Аграрний фонд» від 11.02.2019 № 01.1-16/4/231 на 1 арк. в 1 прим.
32. Копія листа ТОВ «Ардіс Фінанс» від 14.02.2019 № 459 на 1 арк. в 1 прим.
33. Копія акту огляду нерухомого майна від 11 лютого 2019 року на 2 арк. в 1 прим.
34. Копія Звернення трудового колективу на 5 арк. в 1 прим.
35. Копія ухвали від 16.01.2019 слідчого судді Солом'янського районного суду м. Києва Сеніна В.Ю. у справі № 760/1020/19.
36. Копія Додатку б/н до протоколу обшуку від 07.02.2019.
37. Копія протоколу обшуку від 07-09.02.2019 з додатками на 7 арк.
38. Копія Звіту про власний капітал ПАТ «Аграрний фонд» за 2018 рік на 3 арк.
39. Копія Балансу (Звіту про фінансовий стан) ПАТ «Аграрний фонд» на 31 грудня 2018 року на 2 арк.
40. Копія Звіту про рух грошових коштів (за прямими методом) ПАТ «Аграрний фонд» за 2018 рік на 2 арк.
41. Копія примітки до річної фінансової звітності ПАТ «Аграрний фонд» за 2018 рік на 6 арк.
42. Копія Звіту про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід) ПАТ «Аграрний фонд» за 2018 рік на 2 арк.
43. Копія ухвали слідчого судді Солом'янського районного суду м. Києва від 14.02.2019 на 1 арк.
44. Копія зауважень щодо порядку проведення слідчої дії – обшуку адміністративної будівлі (3-поверхи), які фактично перебувають у володінні ПАТ «Аграрний фонд» за адресою: м. Київ, вул. Очаківська, 5/6 провулок Очаківський, 5/6 від 09.02.2019 на 2 арк.
45. Копії наказів Мінагрополітики від 16 серпня 2018 року № 407, від 31 серпня 2018 року № 424, від 02 серпня 2018 року № 366, від 13 серпня 2018 року № 388, від 13 вересня 2018 року № 449 на 8 арк.
46. Копія Скарги ПАТ «Аграрний фонд» на протиправні дії детективів Національного антикорупційного бюро України від 19.02.2019 № 02-08/2/306 на 6 арк.
47. Копія Звернення адвоката Банчука М.В. з додатками на 10 арк.
48. Копія клопотання про закриття кримінального провадження від 11.09.2017 № 39 до керівника Спеціалізованої антикорупційної прокуратури-заступнику Генерального прокурора України Холодницького Н.І. на 7 арк;
49. Копія клопотання про закриття кримінального провадження від 28.02.2018 на 8 арк;
50. Копія клопотання про закриття кримінального провадження від 17.09.2018 на 3 арк;
51. Копія скарги на недотримання розумних строків під час досудового розслідування (в порядку статті 308 КПК України) від 16.10.2018 № 59 на 4 арк.
52. Копія листа стосовно виконання процесуальних дій детективом НАБУ Іванченком М.Ю. від 06.11.2018 № 48 на 3 арк.
53. Копія листа ПАТ «Аграрний фонд» від 22 лютого 2019 року № 02-08/2/376 на 8 арк.
54. Копія листа ПАТ «Аграрний фонд» від 21 лютого 2019 року № 02-08/1/355 на 4 арк.
55. Копія листа ПАТ «Аграрний фонд» від 21 лютого 2019 року № 02-08/1/356 на 4 арк.
56. Копія листа голови правління ПАТ «Аграрний фонд» Уповноваженому Верховної Ради України з прав людини щодо поновлення порушених прав працівників ПАТ «Аграрний фонд» та притягнення до відповідальності детективів Національного антикорупційного бюро України, якими проводився обшук у кримінальному провадженні № 52018000000000978 від 09.10.2018 на 5 арк.

Голова правління

А.А. Радченко